

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **V. T.**, zastoupeného JUDr. Petrem Kšádou, advokátem se sídlem Dubenecká 89, Praha 9, adresa pro doručování: Koněvova 211, Praha 3, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2008, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2009, č. j. 4 Cad 110/2008 – 28,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 22. 1. 2009, č. j. 4 Cad 110/2008 – 28, (dále jen „napadený rozsudek“), kterým městský soud zamítl jeho žalobu proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 28. 7. 2008, č. X, jímž mu byl přiznán od 21. 8. 2008 starobní důchod podle ustanovení § 31 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění ve výši 10 843 Kč měsíčně. Žalovaná v odůvodnění uvedla, že výše důchodu se skládá ze základní výměry a procentní výměry. Základní výměra činí 2170 Kč měsíčně a procentní výměra důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu (dále jen „VPZ“), který činí 14 748 Kč. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 44 roků pojištění činí 66 % VPZ, tedy 9734 Kč měsíčně. Snížení procentní výměry za 715 dnů z doby od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku 7,2 % VPZ činí 1061 Kč. Výše procentní výměry tedy činí 8673 Kč měsíčně.

V **žalobě** se stěžovatel domáhal zrušení citovaného rozhodnutí žalované. Ve smyslu ustanovení § 72 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) ve své žádosti požádal o výpočet důchodu podle ustanovení § 71 téhož zákona, tj. aby mu byl předčasný starobní důchod přepočítán dle předpisů účinných před 1. 1. 1996. Podle § 71 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění platí,

že „Získal-li pojištěnec alespoň jeden rok zaměstnání, které bylo podle předpisů platných před 1. červnem 1992 zařazeno do I. (II.) pracovní kategorie nebo do I. (II.) kategorie funkcí, postupuje se při stanovení výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu podle odstavce 1, vznikne-li nárok na důchod v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2018. **V období po 31. prosinci 2005 se podle věty první postupuje jen na žádost pojištěnce.**“ Stěžovatel namítl, že žalovaná při vydání napadeného rozhodnutí nepostupovala podle těchto ustanovení, ačkoliv k tomu byly dle jeho názoru splněny veškeré předpoklady. Zákon o důchodovém pojištění zakotvuje v přechodných ustanoveních nárok na tzv. srovnávací výpočet, tj. výpočet důchodu podle pravidel stanovených v zákoně o důchodovém pojištění a současně podle předpisů platných před 1. 1. 1996 s tím, že pojištěnci náleží důchod vyšší. Žalovaná však žádný srovnávací výpočet neprovedla. Stěžovatel však splnil podmínky potřebné pro tento postup, alespoň jeden rok vykonával zaměstnání zařazené do I. kategorie a o tento postup řádně požádal. Žalovaná se vůbec nevypořádala se žádostí o výpočet podle § 71 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatel uvedl, že napadené rozhodnutí nemá náležitosti rozhodnutí dle § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), které musí mít. Pochybení žalované spatřoval stěžovatel v tom, že v rozhodnutí není obsažen srovnávací výpočet, ani není uvedeno z jakého důvodu žalovaná srovnávací výpočet neprovedla. Žalovaná neuvádí ani to, na základě jakých zjištění dospěla k závěru, že není splněna podmínka pro výše uvedený postup. Rozhodnutí je proto ve smyslu ust. § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalovaná v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu ve svém rozhodnutí neuvedla žádnou úvahu, kterou by ozřejmila, proč nepostupovala dle žádosti stěžovatele. Toto pochybení má dle názoru stěžovatele za následek nepřezkoumatelnost a neurčitost rozhodnutí.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že podle § 31 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění nejméně 25 let a do dosažení důchodového věku mu do dne, od něhož se přiznává starobní důchod, chybí nejvýše 3 roky. Dále uvedla, že se ustanovení § 71 odst. 1 a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění na starobní důchod přiznaný podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění nevztahuje, protože analogická dávka před 1. 1. 1996 neexistovala. Zároveň odkázala na soudní judikaturu ve věcech správních č. 2/2002, strana 132-135.

V napadeném rozsudku městský soud dospěl k závěru, že i přes nedostatky, které rozhodnutí žalované obsahuje a které stěžovatel vůči rozhodnutí namítá, splňuje napadené rozhodnutí požadavky, jenž na něj klade ustanovení § 68 odst. 1 správního řádu. Městský soud zastával názor, že i přes zjištěná pochybení žalované nelze dospět k závěru, že by tato skutečnost měla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Ve shodě se žalovanou soud zastává názor, že v případě přiznání starobního důchodu podle ust. § 31 zákona o důchodovém pojištění není možné využít ust. § 71 o důchodovém pojištění a provést srovnávací výpočet výše důchodu podle předpisů platných ke dni 31. 12. 1995. Soud vyšel ze stanoviska uvedeného v soudní judikatuře ve věcech správních č. 2/2002, podle kterého srovnávací výpočet důchodu podle § 71 zákona o důchodovém pojištění při přiznávání tzv. trvale sníženého předčasného starobního důchodu podle ustanovení § 31 téhož zákona provést nelze, protože jde o novou dávku důchodového pojištění, kterou právní úprava před rokem 1996 neznala.

V kasační stížnosti stěžovatel obsáhle vyjádřil nesouhlas s napadeným rozsudkem a stížnost odůvodnil odkazem na § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel považuje napadené rozhodnutí za nezákonné a nepřezkoumatelné z důvodu nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů. Přestože stěžovatel vytýkal nedostatečné důvody už samotnému rozhodnutí žalované, městský soud svým rozhodnutím postup žalované dostatečně neodůvodnil, ale pouze bez dalšího převzal za základ

svého rozhodnutí argumentaci žalované ve vyjádření k žalobě. Stěžovatel dále odkazuje na předchozí judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které je nepřipustné, aby odůvodnění rozhodnutí správního orgánu bylo obsaženo a tedy zhojeno až ve vyjádření k žalobě. Dále ve svém rozsudku městský soud tvrdí, že rozhodnutí žalované obsahuje výrokovou část, odůvodnění i poučení účastníků o možnosti podat opravný prostředek, ačkoli je zjevné, že poučení o možnosti podat opravný prostředek – žalobu - zde chybí. Stěžovatel dále trvá na svém stanovisku, že má nárok na tzv. srovnávací výpočet podle § 71 zákona o důchodovém pojištění, tj. výpočet podle předpisů platných před 1. 1. 1996 s tím, že pojištěnci náleží důchod vyšší. Toto stanovisko je dle názoru stěžovatele plně v souladu s čl. 30 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Podle stěžovatele má ustanovení § 71 zákona o důchodovém pojištění ochranný význam spočívající v poskytnutí záruky, že po stanovenou dobu ode dne účinnosti zákona o důchodovém pojištění nebude důchod vypočtený podle tohoto zákona nižší než důchod vyměřený podle dřívějších právních předpisů, tj. nedojde ke zhoršení sociální ochrany. Soud v napadeném rozsudku v této otázce odkázal na rozsudek Vrchního soudu v Praze z roku 2002 ze dne 6. 2. 2002, sp. zn. 1 Cao 179/2001, aniž by věc rozvedl a zkoumal do hloubky. Dle názoru stěžovatele se však nejedná o srovnatelnou věc, a proto právní názor obsažený v tomto rozsudku nelze na tento případ použít a již vůbec jím nelze odůvodnit bez dalšího rozhodnutí soudu. Stěžovatel se dále domnívá, že tvrzení, že analogická dávka podle ustanovení § 31 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění před 1. lednem 1996 neexistovala, není pravdivé, neboť otázku odchodu do starobního důchodu řešil i zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení (dále jen „předchozí právní úprava“) v ustanovení § 21. Ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění řeší podmínky vzniku nároku na důchod, nikoliv důchod samotný, a dále ani neřeší výši důchodu.

Konkrétní pojem „předčasný důchod“ nezná ani předchozí právní úprava ani současný zákon o důchodovém pojištění. Stěžovatel vychází ze srovnání ustanovení § 4 zákona o důchodovém pojištění a ustanovení § 7 předchozí právní úpravy. Zákon v obou případech pracoval s pojmem starobní důchod, tj. stejnou analogickou dávkou v obou případech. Liší se pouze podmínky vzniku nároku na starobní důchod, a nikoliv nárok na starobní důchod jako takový. Stěžovatel poukázal dále na to, že existence ustanovení analogického k ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění či jeho neexistence nesouvisí s výpočtem výše důchodu a nikterak ho neovlivňuje. Z předchozí právní úpravy jsou aplikována pouze ustanovení § 12 odst. 1 a 3, § 22, 24 a 25. Ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění řeší podmínky vzniku nároku, nikoli však jeho výši, výše důchodu je určována v jiných ustanoveních. Ustanovení § 71 o důchodovém pojištění nesouvisí s § 31 téhož zákona, neboť každé ustanovení pojednává o něčem jiném. Ustanovení § 71 pouze umožňuje dva výpočty, ale neřeší vznik nároku na starobní důchod (tj. právo na přepočítání, nikoli na důchod samotný), kdežto ustanovení § 31 řeší podmínky nároku na starobní důchod, nikoliv však jeho výši. V zákoně není nikde uvedeno, že právo na srovnávací výpočet lze aplikovat pouze při vzniku nároku na starobní důchod podle § 29 o důchodovém pojištění. Stěžovatel se domnívá, že pokud by měl zákonodárce v úmyslu takto přístup ke srovnávacímu výpočtu omezit, jistě by toto omezení do zákona vložil.

Na základě těchto skutečností má stěžovatel za to, že městský soud napadeným rozsudkem zkrátil stěžovatelova práva na spravedlivý proces a tím porušil čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 4. odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod. Napadené rozhodnutí žalované je nepřezkoumatelné, a proto je městský soud měl zrušit. Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná uvedla, že souhlasí s napadeným rozsudkem a proto nepodává další vyjádření.

Ze **správního spisu** Nejvyšší správní soud zjistil následující relevantní skutečnosti:

Stěžovatel podal dne 27. 5. 2008 u Pražské správy sociálního zabezpečení žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku. V doplňujících informacích na str. 3 žádosti je uvedeno, že žadatel byl seznámen s ustanovením § 31 zákona č. 155/1995 Sb. a žádá dle ustanovení § 72 téhož zákona o výpočet důchodu dle ustanovení § 71 téhož zákona.

Ve spisu je založen opis napadeného rozhodnutí, z něhož vyplývá, že stěžovateli byl přiznán starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění ve výši 10 843 Kč. V odůvodnění žalovaná mj. uvedla, že procentní výměra byla snížena za 715 dnů z doby od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 7,20 % výpočtového základu, tj. o 1061 Kč měsíčně. Dle tohoto opisu napadené rozhodnutí obsahovalo poučení o řádných opravných prostředcích ve správním řízení i poučení o možnosti soudního přezkumu.

Ve spisu je dále založen záznam pracovníka informační kanceláře žalované o telefonním hovoru, při němž stěžovatel požadoval písemné vyjádření, proč v rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2008 nebylo vysvětleno, zda se postupovalo v souladu s § 72 a § 71 zákona č. 155/1995 Sb.

Stěžovateli bylo dopisem ze dne 29. 9. 2008 sděleno, že srovnávací výpočet podle zákona č. 100/1988 Sb. v souladu s § 72 a § 71 zákona o důchodovém pojištění nebyl proveden, protože u předešlého starobního důchodu podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb. toto zákon nepřipouští.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z kasační stížnosti vyplynulo, že stěžovatel uplatňuje důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 pod písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Takové nedostatky či vady Nejvyšší správní soud v posuzované věci nezjistil.

V prvé řadě se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou stěžovatele spočívající v naplnění kasačního důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel pod něj nepodřadil žádné procesní námitky a nenamítal ani nepřezkoumatelnost z důvodu nesrozumitelnosti napadeného rozhodnutí žalované. Námitka směřující proti absenci poučení o možnosti podání žaloby proti napadenému rozhodnutí není rovněž důvodná. Podle ustanovení § 89 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění platném a účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované, se řádné opravné prostředky v řízení správním proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení nepřipouštějí. Podle ustanovení § 108 téhož zákona platí, že pokud tento zákon nestanoví jinak, platí pro řízení ve věcech nemocenského pojištění a důchodového pojištění a pro řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti správní řád. Zákon č. 582/1991 Sb. přitom v ustanovení § 86, které upravuje zvláštnosti rozhodnutí ve věcech důchodového pojištění, nestanovuje orgánu důchodového pojištění povinnost poučit účastníka o možnosti podat správní žalobu proti jeho rozhodnutí. V takovém případě je nutno dle citovaného ustanovení § 108 postupovat podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, který v ustanovení § 68 odst. 4 stanoví, že „*v poučení se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává*“. Z uvedeného vyplývá, že žalovaná měla při vydání napadeného rozhodnutí povinnost uvést v poučení pouze informaci o tom, že proti jejímu rozhodnutí nelze podat řádný opravný prostředek v řízení správním, což také učinila, jak je zjevné z kopie jejího rozhodnutí přiložené k žalobě i opisu napadeného rozhodnutí obsaženého ve správním spisu. Opis napadeného rozhodnutí založený ve správním spisu však navíc obsahuje i poučení stěžovatele o možnosti soudního přezkumu rozhodnutí, a to na druhé straně písemného vyhotovení tohoto opisu. Ačkoliv Nejvyšší správní soud nemůže posoudit, zda opis napadeného rozhodnutí odpovídá jeho originálu, který ve správním spisu založen není, nic to nemění na závěru, že vzhledem k výše uvedenému rozboru právní úpravy platné a účinné v době vydání napadeného rozhodnutí žalovaná neměla ze zákona povinnost o možnosti soudního přezkumu stěžovatele poučit (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2003, č. j. 7 Ads 42/2003 - 25, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 297/2004). Tato námitka stěžovatele je tedy nedůvodná.

Ohledně námitky směřující proti tomu, že žalovaná zařadila podstatnou část odůvodnění svého napadeného rozhodnutí až do vyjádření k žalobě, Nejvyšší správní soud uvádí následující. Z žádosti o starobní důchod před dosažením důchodového věku ze dne 27. 5. 2008 je patrné, že stěžovatel žádal o přepočtení starobního důchodu podle ustanovení § 71 a § 72 zákona o důchodovém pojištění, jakož i skutečnost, že stěžovatel byl seznámen s dopadem ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění. Je pravdou, že v napadeném rozhodnutí nebylo uvedeno, proč se žalovaná touto žádostí nezabývala. Nejvyšší správní soud ve své předchozí judikatuře dospěl k závěru, že nedostatek odůvodnění rozhodnutí vydaného ve správním řízení nemůže být dodatečně zhojen případným podrobnějším rozбором právní problematiky učiněným (žalovaným) až v kasační stížnosti brojící proti rozhodnutí soudu, jímž bylo správní rozhodnutí zrušeno jako nepřezkoumatelné pro nedostatky v odůvodnění (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 51/2003 – 58, přístupný na www.nssoud.cz). Tento názor Nejvyššího správního soudu však lze použít z důvodu skutkových odlišností pro posuzovanou věc pouze částečně. Je sice pravdou, že žalovaná byla povinna vypořádat se v napadeném rozhodnutí s žádostí stěžovatele jako celkem a při odůvodňování měla vysvětlit, proč nebyl proveden přepočet důchodu, o nějž stěžovatel žádal. Nejvyšší správní soud je ovšem toho názoru, že v dané situaci tento nedostatek napadeného rozhodnutí nevede k jeho nepřezkoumatelnosti jako celku. Důvodem je skutečnost, že žalovaná zde rozhodovala v intencích podané žádosti o přiznání předčasného důchodu podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, o kterém se hovoří jako o „dočasně trvale kráceném“ předčasném starobním důchodu

a o jehož významu byl stěžovatel při podání žádosti poučen. Výrok napadeného rozhodnutí obsahoval odkaz na toto zákonné ustanovení a výrok o přiznání starobního důchodu ve výši 10 843 Kč měsíčně, jakož i způsob výpočtu výše důchodové dávky. Z odůvodnění je tak patrné, že žalovaná nepostupovala při výpočtu podle ustanovení § 71 a § 72 zákona o důchodovém pojištění, jak požadoval stěžovatel. V takové situaci není dána nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost, jak stěžovatel tvrdí, neboť z napadeného rozhodnutí bylo srozumitelné, podle jaké právní úpravy žalovaná věc posoudila a jakými úvahami byla vedena při rozhodování ve věci. V posuzované věci tak stěžovatelem namítaný nedostatek odůvodnění rozhodnutí žalované nevedl k nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, která by naplňovala kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Jak je navíc zřejmé ze správního spisu, na žádost stěžovatele žalovaná následně (tj. po vydání rozhodnutí) ještě před podáním žaloby telefonicky a posléze písemně dopisem ze dne 29. 9. 2008 vysvětlila, proč se žádostí stěžovatele o přepočítání nezabývala. Žalovaná sice správně měla o žádosti stěžovatele rozhodnout samostatně rozhodnutím, a nikoliv pouze odpovědět neformálním přípisem, avšak takovou námitku stěžovatel nevznesl a ani tento postup žalované není předmětem řízení v této věci, kterým je pouze přezkum napadeného rozhodnutí žalované tak, jak bylo vydáno. Nejvyšší správní soud tedy i přes uvedené výtky na adresu žalované dospěl k závěru, že ani tato námitka stěžovatele není v posuzované věci důvodná a napadené rozhodnutí žalované nebylo z tohoto důvodu nepřezkoumatelné ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Ke kasačnímu důvodu vymezenému v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud konstatuje, že je sice pravdou, že městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku příliš podrobně nerozebral důvody, které ho vedly k zamítavému výroku ve věci samé, avšak Nejvyšší správní soud přesto neshledal nepřezkoumatelnost ve smyslu nedostatku důvodů rozhodnutí. Městský soud opřel své rozhodnutí o argumenty, které mu předložila žalovaná ve svém vyjádření k žalobě. Konkrétně městský soud zaujal právní názor, že předčasný trvale krácený starobní důchod podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění je novou dávkou systému důchodového pojištění, neboť v právní úpravě platné a účinné před 1. 1. 1996 nebyla upravena žádná srovnatelná důchodová dávka. Svůj názor podložil poukazem na relevantní judikaturu (rozsudek Vrchního soudu v Praze z roku 2002 sp. zn. 1 Cao 179/2001). Napadený rozsudek tedy rozhodně není nesrozumitelný, jak tvrdil stěžovatel, neboť odůvodnění je v souladu s výrokem a obsahuje alespoň jeden přezkoumatelný rozhodovací důvod. Nejvyšší správní soud v tomto ohledu poukazuje na svou předchozí judikaturu, podle níž je nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů dána zejména nedostatkem důvodů skutkových, nikoliv dílčími nedostatky odůvodnění napadeného rozsudku (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, přístupný na www.nssoud.cz).

Jádrem kasační stížnosti se jeví samotné právní posouzení věci městským soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], proti němuž stěžovatel brojil s poukazem na to, že mu měl být jeho přiznaný předčasný starobní důchod přepočítán dle ustanovení § 71 a § 72 zákona o důchodovém pojištění podle právní úpravy platné před 1. 1. 1996. Pro řešení tohoto právního problému je třeba posoudit několikero právních otázek. V první řadě je třeba zabývat se tím, zda předčasný důchod upravený v ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění je stejnou dávkou jako starobní důchod podle ustanovení § 7 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění platném a účinném do 31. 12. 1995. Ustanovení § 7 zákona č. 100/1988 Sb. rozlišovalo následující druhy dávek: důchody starobní a invalidní, částečný invalidní, za výsluhu let, vdovský, vdovecký, sirotčí, manželky, a sociální. Dále také mezi tyto dávky náleželo výchovné k důchodům a příplatek k výchovnému. Oproti tomu současné členění dávek důchodového pojištění odpovídající citovanému členění rozlišuje tyto dávky: starobní, plný invalidní, částečný invalidní, vdovský a vdovecký, a sirotčí důchod (§ 4 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Při komparaci jazykové dikce těchto ustanovení na první pohled

Lze usoudit, že předchozí ani současná právní úprava nezná dávku s názvem „předčasný starobní důchod“. K tomu však Nejvyšší správní soud podotýká, že takový závěr by neodpovídal logice zákona o důchodovém pojištění, ani jeho smyslu a účelu. Kritériem pro dělení dávek důchodového zabezpečení podle předchozí právní úpravy a dávek důchodového pojištění podle současné právní úpravy, které bylo zákonodárcem při tvorbě ustanovení § 7 zák. č. 100/1988 Sb. a § 4 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění použito, je kritérium sociální situace, do níž se musí pojištěnec dostat, aby splnil podmínky nároku na důchod. Takovými typickými sociálními situacemi je stáří, resp. dosažení určitého věku, invalidita, resp. částečná invalidita (dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav), osíření či ovdovění. Podle typu sociální situace zákonodárce konstruuje i druh důchodové dávky, jejímž účelem je finančně pokrýt následky této sociální situace na výdělkové a majetkové poměry pojištěnce. Uvedené dělení je tedy z hlediska druhu sociálních situací pokrytých systémem důchodového pojištění (resp. dle právní úpravy platné do 31. 12. 1995 „zabezpečení“) vyčerpávající. To ovšem neznamená, že toto dělení má charakter taxativního výčtu vylučujícího existenci jakékoliv jiné důchodové dávky upravené ať již samotným zákonem o důchodovém pojištění, anebo jiným zvláštním zákonem. Jednotlivé varianty či typy starobního důchodu, jak je rozeznává zákon o důchodovém pojištění v současném platném a účinném znění, tedy mohou být nahlíženy z hlediska podmínek vzniku nároku jako relativně samostatné důchodové dávky. Typ „předčasný“ starobní důchod upravený v § 31 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované stanovoval tyto podmínky vzniku nároku na důchod:

- „Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku též, jestliže*
- a) získal dobu pojištění nejméně 25 let, a*
 - b) do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše tři roky.*
- (2) *Starobní důchod podle odstavce 1 se přizná nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu. Za den vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 se považuje den, od něhož je tento důchod přiznán.*
- (3) *Přiznání starobního důchodu podle odstavců 1 a 2 vylučuje nárok na starobní důchod podle § 29 a 30.“*

Ustanovení § 36 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění dále upravovalo ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované specifika výpočtu výše tohoto druhu starobního důchodu tak, že *„výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje o 0,9 % výpočtového základu za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku; výše procentní výměry po snížení však nesmí být nižší, než je částka uvedená v § 33 odst. 2 větě třetí“*.

Jazykovým i logicko-systematickým výkladem právní úpravy tohoto institutu lze dovodit, že tento typ starobního důchodu se od obecného starobního důchodu upraveného v ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění zásadně liší jak v podmínce důchodového věku (podmínka vzniku nároku na důchod), tak i zejména zvláštním způsobem výpočtu procentní výměry upraveným v ustanovení § 36 zákona o důchodovém pojištění (výpočet výše důchodu – mechanismus tzv. „trvalého krácení“). Z uvedeného lze dovodit, že důchodová dávka upravená v ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění je z funkčního hlediska druhem starobního důchodu, který však má vůči ostatním druhům starobního důchodu samostatné postavení a je definován zvláštními podmínkami jak pro vznik nároku, tak i pro výpočet výše této dávky. Obdobně se o předčasném trvale kráceném důchodu vyjadřuje i literatura, která zdůrazňuje jeho autonomní postavení na ostatních druzích starobního důchodu (srv. Maška, J. Starobní důchod a jeho předčasné poskytování. Sociální politika, č. 10, 1995, str. 18). Stejně tak nahlíží na úlohu předčasnýho „trvale krácenýho“ starobního důchodu i judikatura (k tomu viz rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2007, č. j. 4 Ads 58/2006 - 53, přístupný na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud na základě toho uzavírá, že nepřisvědčil stěžovateli v jeho námitce, že předčasný starobní důchod dle § 31 zákona o důchodovém pojištění je třeba posuzovat jako jakýkoliv jiný starobní důchod, který by bylo možné za použití ustanovení § 72 a § 71 zákona o důchodovém pojištění přepočítat dle předpisů platných ke dni 31. 12. 1995.

Stěžovatelem namítané ustanovení § 21 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1995 sice upravovalo podmínky starobního důchodu se zřetelem na členění zaměstnání do pracovních kategorií, z funkčního hlediska však neobsahovalo žádný institut obdobný předčasnému trvale krácenému starobnímu důchodu dle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění. Ustanovení § 21 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1995 lze tedy porovnávat pouze s ustanovením § 29 zákona o důchodovém pojištění, které upravuje „standardní“ starobní důchod, nikoliv však s ustanovením § 31 zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelův právní názor tedy není v tomto ohledu správný. Jedinou důchodovou dávkou, která měla funkci tzv. předčasného důchodu, byl za účinnosti zákona č. 100/1988 Sb. důchod upravený zvláštním zákonem, a to zákonem č. 39/1994 Sb., o předčasném poskytování starobního důchodu a o změně zákonů na úseku zaměstnanosti. Tento zákon vstoupil v účinnost 21. 3. 1994 (dnem vyhlášení) a byl zrušen spolu s nabytím účinnosti zákona o důchodovém pojištění (tj. k 1. 1. 1996). Tento zákon upravoval předčasný starobní důchod (§ 2 a 3), na který měl občan nárok tehdy, pokud byl zaměstnán alespoň 25 let, po skončení zaměstnání veden nepřetržitě po dobu nejméně 180 kalendářních dnů v evidenci uchazečů o zaměstnání u úřadu práce a konečně ke dni uplynutí této lhůty mu do dosažení důchodového věku podle zákona č. 100/1988 Sb. scházely nejvýše 2 roky. Výše tohoto předčasného důchodu byla rovněž krácena, a to podle ustanovení § 3 a 5 zákona. Tento druh předčasného důchodu však byl koncipován jako dočasný, neboť nevyklučoval přiznání standardního starobního důchodu podle zákona č. 100/1988 Sb. po dosažení důchodového věku. Nová právní úprava účinná od 1. 1. 1996 na tento typ starobního důchodu pamatovala ve svých přechodných ustanoveních, a to konkrétně v ustanovení § 72, 73 a 75. Podle § 75 zákona o důchodovém pojištění se předčasně poskytovaný starobní důchod přiznaný před 1. 1. 1996 považuje tímto za důchod uvedený v § 30 s tím, že nárok poživatele předčasně poskytovaného starobního důchodu přiznaného od 21. 3. 1994 do 31. 12. 1995 na přepočítání starobního důchodu do dosažení potřebného věku stanoveného pro vznik nároku na starobní důchod zůstává zachován; potřebný věk a výše tohoto důchodu se však při tomto přepočtu ale již posuzovaly podle zákona o důchodovém pojištění, ovšem s tím, že „**ustanovení § 71 odst. 1 a 4 platí zde obdobně; zvýšení starobního důchodu za dobu pojištění po vzniku nároku na tento důchod po 31. prosinci 1995 se však stanoví podle tohoto zákona**“: Jedná se ovšem pouze o „předčasný starobní důchod“, na nějž vznikl pojištěnci nárok ještě za účinnosti citovaného zákona č. 39/1994 Sb. a u něhož jeho poživatel požádal o přepočítání na „standardní“ starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění.

Ustanovení § 71 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění uvádí, že „**výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, na který vznikne nárok v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2005, nesmí být nižší než výše důchodu, která by náležela, kdyby důchod byl přiznán podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 v rozsahu uvedeném v odstavci 4, a to včetně zvýšení, která by náležela k tomuto důchodu pouze k tomuto dni. Pro účely porovnání výší starobních, plných invalidních a částečných invalidních důchodů podle věty první se výší těchto důchodů rozumí procentní výměry těchto důchodů. Výše základní výměry starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, pokud se jejich výše stanoví po 31. prosinci 1995 s použitím předpisů platných před 1. lednem 1996, se stanoví podle předpisů platných ke dni, od něhož se přiznává důchod; přitom v této výší základní výměry důchodu je zahrnuto zvýšení o pevnou částku**“. Ustanovení § 71 odst. 2 pak uvádí, „**že získal-li pojištěnec alespoň jeden rok zaměstnání, které bylo podle předpisů platných před 1. červnem 1992 zařazeno do I. (II.) pracovní kategorie nebo do I. (II.) kategorie funkcí, postupuje**

se při stanovení výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu podle odstavce 1, vznikne-li nárok na důchod v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2018. V období po 31. prosinci 2005 se podle věty první postupuje jen na žádost pojištěnce.“

Jak je z provedeného výkladu zřejmé, pojem „starobní důchod“ užitý v těchto ustanoveních je zde třeba vykládat pouze ve smyslu starobního důchodu podle § 29 zákona o důchodovém pojištění, nikoliv však ve smyslu předčasného starobního důchodu podle § 31 zákona o důchodovém pojištění. Lze tedy vycházet z toho, že pokud by zákonodárce zamýšlel, aby žadatel o „předčasný trvale krácený starobní důchod“ přiznávaný podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění měl možnost přepočtu této dávky podle předpisů platných ke dni 31. 12. 1995, musel by to explicitně zmínit v citovaných ustanoveních zákona o důchodovém pojištění. Jelikož tak zákonodárce neučinil, je třeba za pomoci argumentu a *contrario* dovozovat, že se možnost přepočtu na tento typ starobního důchodu nevztahuje. Analogický úsudek, kterým argumentoval stěžovatel, zde není z důvodů uvedených výše na místě. Ve vztahu k možnosti přepočtu procentní výměry předčasných starobních důchodů je tedy třeba trvat na tom, že zákonodárce s možností jejich přepočtu podle předpisů platných a účinných před 31. 12. 1995 nepočítal a nezamýšlel, a to s jedinou výjimkou, tj. předčasným starobním důchodem získaným podle zákona č. 39/1994 Sb.

Argumentace stěžovatele je tedy mylná a jeho námitky proti právnímu názoru městského soudu nejsou důvodné. Pokud městský soud použil k odůvodnění svého právního názoru poukaz na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 2. 2002, sp. zn. 1 Cao 179/2001, podle něhož „*srovnávací výpočet důchodu podle § 71 zákona o důchodovém pojištění nelze provést při přiznávání tzv. trvale sníženého předčasného starobního důchodu neboli starobního důchodu podle § 31 zákona, protože jde o novou dávku důchodového pojištění, kterou právní úprava před rokem 1996 neznala*“, pak je třeba jeho právní závěr považovat i přes velmi stručné odůvodnění za správný. Závěry citovaného rozsudku tedy plně dopadají na posuzovanou věc a Nejvyšší správní soud se s nimi ztotožňuje s výhradou doplňujících právních úvah vyslovených v odůvodnění tohoto rozsudku.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2009

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu